

Wetswijziging Wsnp heeft waarschijnlijk weinig effect

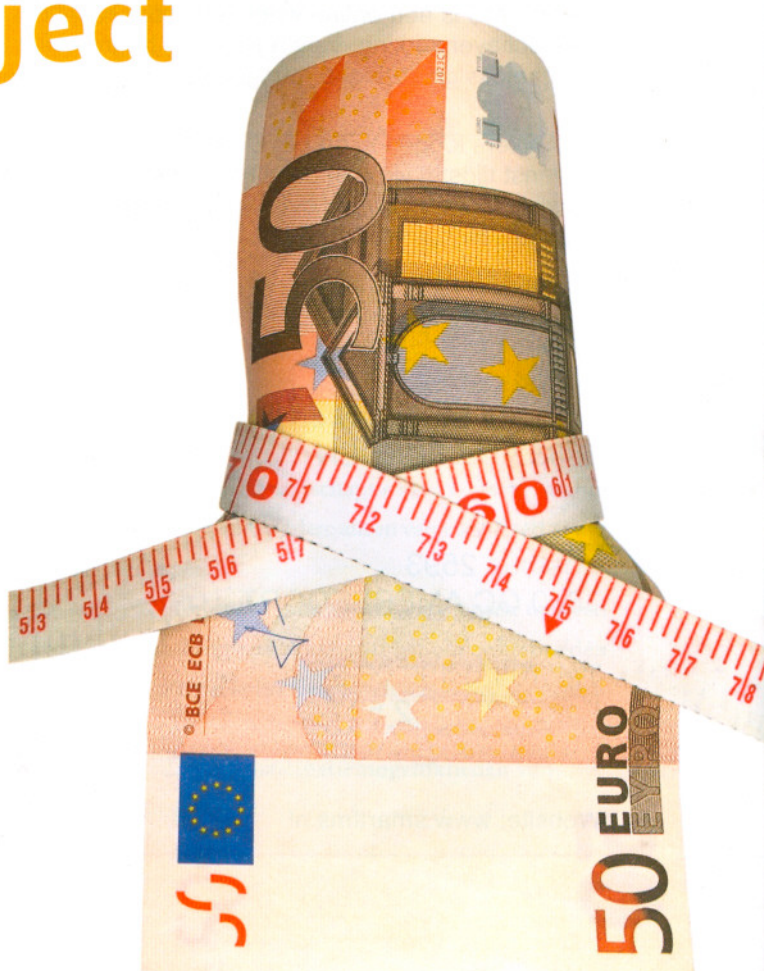
Nadja Jungmann en Erica Schruer

Per 1 januari wijzigt de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Net als bij haar inwerkingtreding in 1998 leeft in het minnelijk traject de hoop dat de wetswijzigingen bijdragen aan hogere slagingspercentages. Hoewel de wetgever een stijging van het slagingspercentage wederom beoogd, vrezen wij dat de effecten van de wetswijzigingen op dit punt heel beperkt zullen zijn. Wij adviseren de minnelijke schuldhulpverlening daarom niet (opnieuw te veel) af te wachten welke effecten de gewijzigde Wsnp heeft, maar actief het eigen product zoveel mogelijk te verbeteren.

Lage slagingspercentages minnelijk traject

In de meeste gemeenten voeren sociale diensten, kredietbanken en/of het maatschappelijk werk schuldhulpverlening uit. De resultaten zijn doorgaans mager. Gemiddeld wordt maar 20 à 30 procent (SGBO en NVVK 2007) van de schuldenaren geholpen met een schuldregeling, waarbij de schuldenaar doorgaans drie jaar probeert om een zo groot mogelijk deel van zijn schulden af te betalen. Na afloop van deze periode worden eventuele resterende schulden kwijtgescholden.

Er zijn drie belangrijke verklaringen voor dit lage slagingspercentage (Jungmann 2006a). De eerste is dat de Wsnp niet werkt zoals beoogd. Crediteuren weigeren medewerking aan minnelijke regelingen omdat zij de wettelijke variant een aantrekkelijker alternatief vinden. Belangrijke argumenten hiervoor zijn dat een wettelijke schuldsanering uniformer wordt uitgevoerd, er meer controle is op de schuldenaar en dat crediteuren in bepaalde gevallen meer vertrouwen hebben in de bewindvoerder en de toezichthoudende rechterlijke macht als

uitvoerder, dan in schuldhulpverlenende organisaties (Jungmann 2006a: pp. 72-76).

De tweede verklaring voor het lage slagingspercentage is dat veel minnelijke schuldhulpverlenende organisaties ten onrechte hebben gedacht de groei van het aantal hulpverzoeken op te kunnen vangen door de uitvoeringspraktijk te standaardiseren. Achteraf moet geconstateerd worden dat het wegnemen van onderhandelingsruimte met crediteuren er juist aan bijdroeg dat deze vaker medewerking aan minnelijke schuldregelingen zijn gaan weigeren. De inwerkingtreding van de 'vernieuwing schuldhulpverlening' van de NVVK is in dit licht een hele belangrijke en positieve ontwikkeling, omdat er daardoor weer ruimte voor maatwerk komt.

De derde verklaring is de toenemende schuldenproblematiek. De Nederlander maakt bij steeds meer crediteuren steeds grotere schulden terwijl het inkomen niet navenant meestijgt. Dit heeft om twee redenen een drukkend effect op het slagingspercentage. Ten eerste stijgt de kans dat er een crediteur weigert naarmate het aantal betrokken crediteuren toeneemt. Daarnaast neemt de interesse van crediteuren om mee te werken af naarmate het percentage dat zij van hun vordering terugbetaald krijgen daalt (en dat is wat er gebeurt doordat de schuldenlast sneller stijgt dan het inkomen).

Invloed wetswijzigingen op slagingspercentage minnelijk traject zal beperkt zijn

Per 1 januari 2008 wijzigt de Wsnp. De twee centrale doelstellingen van de wijzigingen zijn de toepassing van wettelijke schuldsaneringen te beperken en de procedure te vereenvoudigen (*Kamerstukken II*, 2004/05, 29 942, nr. 3). Een stijging van het slagingspercentage van minnelijke schuldhulpverlenende organisaties is geen centrale doelstelling, maar wordt in de Memorie van Toelichting wel expliciet als doel genoemd (*Kamerstukken II*, 2004/05, 29 942, nr.3: p. 12). Wij betwijfelen of de wetswijzigingen tot die stijging zal leiden. In deze paragraaf bespreken we kort de belangrijkste wetswijzigingen voor zover deze als doel hebben om het slagingspercentage van de minnelijke schuldhulpverlening te beïnvloeden. Per wijziging geven we aan wat wij ervan verwachten.

Gedwongen schuldregeling om individuele crediteuren tot medewerking te dwingen

De belangrijkste wetswijziging met betrekking tot een positieve beïnvloeding van het slagingspercentage is de introductie van de gedwongen schuldregeling (in art. 287a Fw). Deze

regeling biedt rechters meer mogelijkheden dan het bestaande dwangakkoord om een individuele crediteur tot medewerking te dwingen aan een schuldregeling. Het belangrijkste verschil is dat crediteuren niet volgens een bepaalde verhouding moeten instemmen, maar dat de rechter een gedwongen schuldregeling kan opleggen als crediteuren op onredelijke gronden weigeren mee te werken aan een minnelijke regeling. Wij betwijfelen of artikel 287a Fw zal brengen wat beoogd wordt. Immers, wanneer weigert een crediteur op onredelijke gronden? De uitspraak van de Hoge Raad van 12 augustus 2005 NJ 2006;230 (Payroll) dat in die zaak de wettelijke regeling meer waarborgen bood dan de minnelijke variant, zal naar onze vrees bij de rechterlijke macht tot terughoudendheid leiden om crediteuren te dwingen¹. In het algemeen stelt de gedwongen schuldregeling aan de minnelijke schuldhulpverlening hoge eisen om de zaak 'up to date' en 'panklaar' aan de rechter voor te leggen.

Beperking toegang creëert nieuwe groep schuldenaren

De wetswijzigingen voorzien ook in een beperking van de toegang tot de Wsnp voor schuldenaren. De huidige regeling is volgens de minister van Justitie te ruimhartig, waardoor ook schuldenaren die niet thuishoren in de regeling worden toegelaten (*Kamerstukken II*, 2005/06, 29 942, nr. 7: 49). Welke criteria de rechters de komende jaren gaan hanteren om iemand al dan niet toe te laten is nog niet helemaal duidelijk. Wel is de algemene verwachting dat in ieder geval mensen met psycho-sociale problemen (onder meer GGZ-patiënten), dak- en thuislozen en verslaafden niet snel meer voor de Wsnp in aanmerking komen. De beperking van de toegang vanwege andere problemen dan financiële betekent een breuk met de integrale gedachte. Deze houdt in dat schulden en andere problemen vaak een samengesteld geheel vormen en daarom juist in samenhang en dus synchroon moeten worden aangepakt. Het is maar zeer de vraag of de mensen die het betreft, in staat zullen zijn om eerst hun 'andere' problemen op te lossen en daarna hun schulden. Voor degenen die dat niet kunnen, betekent deze wetswijziging dat de situatie weer wordt zoals die was voor de inwerkingtreding van de Wsnp: de minnelijke schuldhulpverlening biedt de enige mogelijkheid om een problematische schuldsituatie op te lossen. Onder druk van de Tweede Kamer is in het nieuwe artikel 288

¹ Daarbij willen wij wel aantekenen dat deze uitspraak meer gegeneraliseerd wordt dan gelet op de specifieke kenmerken van dit geval redelijk lijkt.

lid 3 Fw wel een hardheidsbepaling opgenomen. Het zal van de invulling die de rechters daaraan geven, afhangen in welke mate de toegang wordt beperkt.

Wij hebben op voorhand grote bedenkingen bij het uitgangspunt dat mensen met een multi-problematiek eerst hun 'andere' problemen moeten oplossen, voordat zij toegang krijgen tot de Wsnp. Het is een ontkenning van de samenhang die er vaak is tussen verschillende problemen (schulden, verslavingen, psycho-sociale problemen etc.) Het heeft onze voorkeur om mensen met een multi-problematiek voorwaardelijk toe te laten en hen in staat te stellen om tegelijk aan alle problemen te werken. De resultaten op het hele pakket van problemen zijn dan mede bepalend voor het al dan niet verkrijgen van de schone lei. Dat hier niet voor is gekozen, heeft ongetwijfeld te maken met de achtergrond van de wetswijzigingen. De rechters hebben het ministerie van Justitie in 2003 expliciet gevraagd om vermindering van de werkdruk door de (bewerkelijke multi-problematische) Wsnp-zaken. Daarin past het uitsluiten van een bepaalde, bewerkelijke groep beter dan het uitbreiden van de toetsingscriteria of iemand al dan niet een schone lei krijgt. Tegen deze achtergrond ligt het voor de hand dat rechters de hardheidsbepaling niet al te ruim gaan interpreteren en dus een substantiële groep straks geen gebruik meer kan maken van de Wsnp.

Moratorium in het minnelijk traject om bedreigende situaties op te lossen

Een uithuisuitzetting, afsluiting van energie of water of beëindiging van een zorgverzekering vormen vaak een belemmering om een minnelijke schuldregeling te treffen. Om in deze situaties toch een mogelijkheid te creëren, heeft de Tweede Kamer tijdens de parlementaire behandeling artikel 287b Fw aan de wetswijzigingen toegevoegd (*Kamerstukken II, 2006/07, 29 942, nr. 34 herdruk*). Op grond van dit artikel kunnen schuldenaren bij de rechter een voorlopige voorziening aanvragen. Deze belet crediteuren om gedurende zes maanden hun invorderingsmaatregelen in te zetten. Het idee van de wetgever is dat schuldenaren gedurende deze periode met hun crediteuren tot een vergelijk kunnen komen. Wij betwijfelen of het enkele gegeven dat de bevoegdheden van crediteuren zes maanden worden opgeschort, voldoende is om tot een substantieel groter percentage minnelijke regelingen te komen. Het moratorium verandert immers niets aan de redenen waarom crediteuren weigeren. Wij denken dat de

sluutel tot een hoger slagingspercentage eerder ligt in het aantrekkelijker maken van minnelijke regelingen voor crediteuren dan in het opschorten van hun bevoegdheden. Het zou ons dan ook niet verbazen als art. 287b Fw achteraf slechts een verzwarende van de belasting van het minnelijk traject blijkt te zijn. Schuldenaren biedt het dan slechts een schijnperspectief, omdat de totale duur van de schuldhulpverlening er alleen maar door wordt verlengd.

Opschorting ontruimingsvonnissen voorkomt uithuiszettingen

Het nieuwe moratorium biedt schuldenaren alleen bescherming voorafgaand aan een schuldregeling. In de huidige situatie kunnen crediteuren die reeds in het bezit zijn van een ontruimingsvonnis, dat na toepassing van de Wsnp alsnog effectueren. De schuldenaar wordt dan uit huis gezet terwijl hij door middel van een schuldsanering juist probeert om orde op zaken te stellen. In de praktijk wordt hiervoor weliswaar vaak een stokje gestoken via een kort geding, maar de ontruimingsmogelijkheid bestaat en wordt door crediteuren van tijd tot tijd gebruikt. De wetswijziging voorziet in bescherming van de schuldenaar tegen ontruiming na toepassing Wsnp. Zolang de schuldenaar maandelijks zijn huur betaalt, mag hij in zijn huis blijven wonen. Deze wetswijziging levert voor schuldenaren zeker wat op: verhuurders zullen niet meer proberen om nog snel een ontruimingsvonnis te halen, zodra zij vermoeden dat iemand een beroep gaat doen op schuldhulpverlening. Of het een positief effect zal hebben op het minnelijk traject, valt ook hier te betwijfelen, want minnelijke regelingen worden er op zichzelf niet aantrekkelijker of onaantrekkelijker door.

Opdrachten voor het minnelijk traject

Gezien onze weinig optimistische verwachtingen over de positieve effecten van de wetswijziging op het slagingspercentage, adviseren wij het minnelijk traject om vooral zelf aan de bal blijven. Zo wordt voorkomen dat de Wsnp, net als bij haar inwerkingtreding, een teleurstelling wordt, omdat zij niet leidt tot een stijging van het slagingspercentage in het minnelijk traject. Om meer mensen te helpen, zien wij voor het minnelijk traject twee opdrachten. De eerste is het eigen product zodanig verbeteren dat crediteuren meewerken omdat zij de meerwaarde ervan inzien, en niet omdat zij daarmee gedwongen medewerking door de rechter voorkomen. De tweede opdracht is om voorzieningen te creëren voor de groepen schuldenaren, voor wie de Wsnp straks geen oplossing meer is.

Meer minnelijke regelingen door een betere aansluiting op het wettelijk traject

Belangrijke redenen voor crediteuren om wettelijke schuldsaneringen te prefereren boven minnelijke zijn de uniforme uitvoering², het grotere arsenaal aan controle-instrumenten om te beoordelen of de schuldenaar 'doet wat hij kan' en het grotere vertrouwen in de rechterlijke macht. Om de minnelijke regelingen voor crediteuren aantrekkelijker te maken, is een passend weerwoord op deze drie voorkeursgronden noodzakelijk. Wij geven hier drie voorzetten.

1 Uniformere uitvoering en groter vertrouwen door certificering

Crediteuren vinden het belangrijk dat de uitvoering van minnelijke schuldhulpverlening transparant en tot op zekere hoogte uniform is. Ook vinden zij het belangrijk dat de schuldhulpverlener zich positioneert als een onpartijdige intermediair die zowel de belangen van de schuldenaar als die van de crediteuren in het vizier houdt (Jungmann 2006b). Onder leiding van het Nederlands Normalisatie-Instituut werken verschillende partijen uit het veld van de minnelijke schuldhulpverlening momenteel aan een systeem van certificering³. Naar ons idee kan dit een belangrijk antwoord zijn op het geringe crediteurenvertrouwen. De kwaliteitsnormen die ontwikkeld worden, hebben zowel betrekking op persoons- als organisatieniveau. Het doel van de certificering is om de uitvoering te professionaliseren en transparanter te maken voor crediteuren.

Op dit moment is nog niet duidelijk wat de certificeringsnormen gaan inhouden. Een eerste concept wordt verwacht in februari 2008. Ook is niet duidelijk wat er gebeurt als maar een deel van de organisaties zichzelf laat certificeren. Om van de certificering een krachtig instrument te maken en de bezwaren van crediteuren tegen het minnelijk traject weg te nemen, moeten het systeem volgens ons voldoen aan de volgende eisen:

- alle schuldhulpverlenende organisaties in Nederland committeren zich vrijwillig aan de certificeringsnormen of de overheid dwingt het af;
- de norm is gewaarborgd dat de schuldhulpverlener zich positioneert als een onafhankelijke en onpartijdige intermediair;
- de normen hebben ook betrekking op de wijze van onderzoek naar vermogensbestanddelen, de berekening van het vrij te laten bedrag en de controle op de arbeidsinspanning van de debiteur;

- de normen bieden binnen gestelde kaders ruimte voor maatwerk aan specifieke doelgroepen (zoals GGZ-patiënten, dak- en thuislozen etc.)
- er is onafhankelijk en deskundig toezicht op de organisatie en de hulpverlener, voorafgaand aan en tijdens de certificering, door een op te richten certificeringsinstituut. Dit in combinatie met disciplinaire maatregelen tegen personen of schuldhulpverlenende organisaties die de certificeringsnormen overtreden.

2 Meer controle door introductie aanvullende instrumenten

Schuldhulpverleners hebben nagenoeg geen effectieve instrumenten om te controleren of schuldenaren nog vermogensbestanddelen hebben en of alle crediteuren in beeld zijn. Zij vragen schuldenaren wel naar vermogen, maar als deze antwoorden dat zij niets bezitten, dan neemt de schuldhulpverlener dat als gegeven aan. De bewindvoerder heeft bij de uitvoering van wettelijke schuldsaneringen meer en effectievere mogelijkheden. Dankzij de postblokkade en het huisbezoek hoeft de bewindvoerder de schuldenaar niet op zijn woord te geloven. En dankzij de publicatie van de naam van de schuldenaar op internet en in de staatscourant kunnen alle crediteuren zich bekendmaken aan de bewindvoerder. Deze controle-instrumenten worden door crediteuren van belang geacht en zijn tamelijk eenvoudig over te nemen in het minnelijk traject. Door op huisbezoek te gaan en voor een bepaalde tijd een vrijwillige postblokkade af te spreken, kan de schuldhulpverlening dezelfde controle uitvoeren als de bewindvoerder⁴. De publicatie van de persoonsgegevens van de schuldenaar om alle crediteuren te inventariseren, kunnen schuldhulpverlenende organisaties gezamenlijk organiseren via internet, zoals de overheid dat ook in toenemende mate is gaan doen in bijvoorbeeld het centraal insolventieregister en het curatelerregister (waarbij dezelfde privacywaarborgen in acht kun-

2 Zoals die niet alleen gedetailleerd is neergelegd in de wet, maar ook in andere (openbare) bronnen zoals de Recofa richtlijnen WSNP, zie www.wsnp.rvr.org en kennisbank schuldhulpverlening.

3 Mocht dit traject niet leiden tot een doeltreffend systeem, dan zal de wetgever bij algemene maatregel van bestuur alsnog certificering aan de branche opleggen (Kamerstukken II, 2006/07, 29 942, nr. 32).

4 Wij denken hierbij aan een postblokkade die gelijk is aan het ophouden of doorsturen van post door TNT-post voor mensen die op vakantie gaan of verhuizen.

nen worden genomen en aansluiting kan worden gezocht op het certificeringstraject).

3 Groter en inzichtelijker financieel verschil minnelijk en wettelijk traject

Voor crediteuren is het op voorhand niet duidelijk hoe groot het financiële verschil is tussen minnelijke en wettelijke regelingen. Dit wordt veroorzaakt door verschillen in inhoudings-systematiek. Bij minnelijke regelingen wordt er doorgaans een percentage van de aflossingscapaciteit ingehouden⁵. Bij wettelijke regelingen doorgaans een vast bedrag als salaris voor de bewindvoerder. Het gevolg van deze twee verschillende systematieken is dat de hoogte van de aflossingscapaciteit bepalend is voor de omvang van het financiële verschil tussen minnelijke en wettelijke regelingen. Doordat schuldenaren niet allemaal dezelfde aflossingscapaciteit hebben, weten crediteuren dus niet op voorhand hoe groot het financiële verschil tussen de minnelijke en wettelijke regeling is. Het gevolg hiervan is dat de financiële prikkel om akkoord te gaan met minnelijke regelingen zeer beperkt is. Wij stellen voor dat het minnelijk traject ook een vast bedrag (dat lager is dan in het wettelijk traject, of misschien zelfs geen bedrag) inhoudt op de aflossingscapaciteit van de schuldenaar. Dit levert twee voordelen op. Ten eerste leveren minnelijke regelingen dan in *alle* gevallen meer op dan wettelijke regelingen. Ten tweede kunnen minnelijke schuldhelpverlenende organisaties het verschil gaan gebruiken in hun communicatie met crediteuren. Zij kunnen dan bij een voorstel voor een minnelijke regeling concreet aangeven wat de crediteur minder ontvangt in het wettelijk traject.

Verbetering concurrentiepositie minnelijk traject

Certificering, meer controlemiddelen en een uniforme inhoudingsystematiek dragen bij aan het creëren van 'equality of arms' in de concurrentiestrijd tussen het minnelijk en wettelijk traject. Naarmate het instrumentarium dat het minnelijk traject tot haar beschikking heeft meer lijkt op dat van het wettelijk traject, wordt op microniveau (per schuldenaar) de veelheid aan overwegingen van crediteuren om de Wsnp te prefereren teruggebracht. Als het minnelijk traject daarbij ook kan aantonen dat haar positie in het sociaal domein⁶ van gemeenten meerwaarde biedt in het realiseren van een *duurzame* schuldenvrije toekomst zullen crediteuren eerder meewerken omdat ze die meerwaarde ook op macroniveau zien. Geen van de 'stakeholders' op het terrein van de schuldhelp-

verlening –de schuldenaren daaronder begrepen- heeft er immers belang bij dat schulden ontstaan die later niet (geheel) worden terugbetaald. De zwakte van het wettelijk traject is, dat er voor de niet-financiële kant van de problematiek weinig aandacht bestaat; een toegelaten debiteur wordt drie jaar volgens de regelen der kunst 'uitgekleed' en tussentijds uit de regeling gezet, wanneer hij zich niet aan de daaruit voortvloeiende verplichtingen houdt en 'that's it'. De duurzaamheid van de schone lei is geen doel van de Wsnp.

Meer minnelijke regelingen door meer maatwerk aan doelgroepen

Harmonisatie van de werkwijzen in het minnelijk en wettelijk traject neemt belangrijke bezwaren van crediteuren weg. Het is echter niet voldoende om meer mensen te helpen met minnelijke regelingen. Daarvoor is naar ons idee ook doelgroepbeleid nodig voor in ieder geval de schuldenaren die straks geen toegang meer hebben tot de Wsnp. Wij denken hierbij onder meer aan verslaafden en GGZ-patiënten, recidivisten en tussentijdse afzwaaiers uit de Wsnp. Voor deze groepen geldt dat zij nu een substantieel deel uitmaken van de Wsnpers en dat als het minnelijk traject er straks in slaagt hen vaker te helpen, het slagingspercentage zal stijgen. Wij betreuren de beperking van de toegang tot de Wsnp. Maar gegeven de situatie biedt zij tegelijkertijd ook zeker een kans aan gemeenten. Het ontbreken van toegang tot de Wsnp kunnen gemeenten als een extra legitimatie opvatten om doelgroepenbeleid te ontwikkelen (waar alle schuldenaren die in de verschillende doelgroepen vallen van kunnen profiteren).

Schuldhelpverlenende organisaties kunnen crediteuren aansporen om mee te werken aan regelingen voor bepaalde doelgroepen, juist omdat er geen perspectief is bij een mislukte minnelijke regeling. Voor crediteuren is het doorgaans geen aantrekkelijk perspectief om bij de genoemde doelgroepen nog jarenlang een verbintenis te houden, die financieel vaak nauwelijks iets oplevert (of aan follow-up en incassokosten meer kost dan zij oplevert). Gemeenten die aanhikken tegen de kosten van doelgroepenbeleid raden wij aan zich vooral te

5 Bij een saneringskrediet is dit de rente op het krediet en bij een bemiddeling een onkostenvergoeding.

6 Hiermee bedoelen we dat de schuldhelpverlening aansluit op andere instanties en lokale voorzieningen op het terrein van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Wet Werk en Bijstand (WWB) en daardoor ook bijdraagt aan het realiseren van Wmo- en WWB-doelstellingen.

realiseren dat het een kostenpost is die vaak voor de baten uit zal gaan. Want als gemeenten het niet doen en de problematische situatie verergert, komen deze mensen via kanalen zoals de maatschappelijke opvang vaak weer terug bij de gemeente.

Als gemeenten kiezen voor doelgroepenbeleid is het van groot belang dat zij aandacht besteden aan het soort maatwerk dat nodig is en aan het opzetten van goed aangestuurd case-management. Het zal immers zelden voorkomen dat mensen die in deze groepen vallen 'alleen' schulden hebben. Doorgaans hebben zij een samengesteld probleem. Om dat goed aan te pakken is het van belang dat het probleem dat voor iemand het grootste is, in het geheel aan problemen leidend is (Jungmann e.a. 2007). Ook is het van belang om na te gaan hoe de andere problemen de (ontwikkeling van de) schuldsituatie beïnvloeden. Om de toekomstige financiële verplichtingen beheersbaar te houden, moet wat ons betreft niet worden gearzeld budgethulp te verlenen en daarbij zo nodig ook aanvullende instrumenten in te zetten zoals beschermingsbewind en eventueel zelfs curatele. Kredietbanken zoals bijvoorbeeld die in Assen ontwikkelen in dit kader al waardevol doelgroepenbeleid voor onder meer GGZ-patienten waarbij zij experimenteren met de mogelijkheden van bewind. De integraliteit van de aanpak, en daarmee het maatwerk, moet voorop staan. Omdat het gaat om doelgroepenbeleid voor mensen die geen aanspraak kunnen maken op de Wsnp, zijn de uitgangspunten van de Gedragscode Schuldregeling wat ons betreft niet leidend. Bij mensen met een verslaving of GGZ-problematiek stellen wij bijvoorbeeld voor dat een terugval niet automatisch leidt tot beëindiging van de regeling, maar bijvoorbeeld tot een verlenging van de duur van de regeling die gelijk is aan de periode van terugval. Leidend bij de keuzes moet zijn dat een schuldenaar wordt geholpen op alle terreinen waar hij serieuze problemen heeft en crediteuren een goed alternatief wordt geboden voor een jarenlange –wederzijds- ongewenste verbintenis door een onbetaalde vordering.

Tot slot

Schuldhelpverleningsland ziet er na 1 januari 2008 anders uit. De wetwijziging zal niet vanzelfsprekend leiden tot een verbetering van het slagingspercentage in het minnelijk traject. Om die ambitie toch te realiseren hopen wij dat het minnelijk traject vanuit eigen kracht haar eigen product verbetert door de bezwaren van crediteuren weg te nemen. Het harmoniseren met de werkwijze van het wettelijk traject ligt daarbij voor de hand (zonder ruimte voor maatwerk in te leveren). Voor groepen die buiten de boot (dreigen te) vallen, biedt de nieuwe situatie aan de minnelijke schuldhelpverlening een nieuwe positie. Gemeenten kunnen crediteuren voorhouden dat zij het enige alternatief bieden om de wederzijdse verbintenis op afzienbare termijn te beëindigen. Deze positie biedt naar ons idee kansen om doelgroepenbeleid vorm te geven. Integraal case management is daarbij een vereiste. ■

Nadja Jungmann werkt als adviseur bij Hiemstra & de Vries en is verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zij promoveerde in 2006 op het onderwerp: 'De Wsnp: bedoelde en onbedoelde effecten op het minnelijk traject'. **Erica Schruer** werkt als advocaat in Rotterdam. Zij is sinds 1985 onder meer als adviseur en bewindvoerder betrokken bij schuldhelpverlening in het minnelijk en wettelijk traject en publiceert hierover regelmatig.

Literatuur

- Engberts B.J. (2005) Hoofdpijnen van het wetsvoorstel wijziging Wsnp, Schuldsanering nr. 4, p.1-3 en nr. 5, p. 1-5
- Jungmann (2006a) De Wsnp: bedoelde en onbedoelde effecten op het minnelijk traject. Leiden University Press, Leiden
- Jungmann (2006b)
- Jungmann, N. en N. Pannekoek (2007) Sociaal bestek
- Kamerstukken II, nr. 29 942 nr.3: p. 3 (Wetsvoorstel wijzigingen Wsnp)
- Idem, nr. 7: 49 (Nota naar aanleiding van het verslag)
- Idem, nr. 32 (motie over certificering in minnelijk traject)
- Idem, nr. 34 herdruk (versterking van buitengerechtelijk traject schuldhelpverlening)
- Noordam, A.J. (2007) De toegangspoort tot de wettelijke schuldsaneringsregeling in nevelen gehuld. TvI 2007, nr. 3
- NVVK (2007) Jaarverslag 2006, Den Haag
- Schruer, H.D.L.M. (2006) Minnelijk traject: licht aan het einde van de tunnel", TvS nr. 6: p. 1-5
- SGBO (2007) Benchmark schuldhelpverlening, Den Haag (niet gepubliceerd)
- Verschoof R.J. (2004) Een grotere stok achter de half gesloten deur TVI, nr. 11, p. 45-48